

dela so „Nad Niemnem“ in „Cham“. V svetovni književnosti ima Orzeszkowa s svojimi povestmi iz vaško-plemenitaškega življenja na socialni podlagi odlično mesto poleg angleške pisateljice Georges Elliot, kateri se more Orzeszkowa, kar misli zadene, najbolj primeriti. Ista struja novodobne kulture, ki je veliko angleško pisateljico izvabila iz idiličnega zatišja, je vplivala tudi na duha Orzeszkowe; obe pa v družinskem ozračju, v najbližji okolici, v življenju skromnih ljudi dobivata gradivo za literarne najbolj imenitne spomenike svoje slave. Priljubljene osebe, ki polné romane Orzeszkowe, so zapuščenci vseh vrst. Predvsem je tu galerija ženskih tipov. Orzeszkowa je ustvarila ali bolje rečeno spravila je na Poljskem v življenje žensko vprašanje, posvetivši mu vrsto novel, romanov in nekoliko znanstvenih razprav. Prijateljsko pozornost obrača nekolikokrat tudi na židovsko vprašanje; manj nastopajo v njenih proizvodih tipi radi-

otičnem čuvstvu, ki iz njih odseva. V mladosti je bil Chmielowski filozof, pozneje preiskovalec poljske književnosti v vseh njenih strokah. Zgodovini poljske književnosti je Chmielowski posvetil vse svoje moči, ker je bil prepričan, da se v zgodovini književnost zrcali vrednost narodnega duha, vse njegove slabe in dobre strani, njegov genij in izviračnost ravno tako kakor njegove slabosti in nedostatki. Dasi je Chmielowski že od mladih nog hrepenel po vseučiliški stolici, vendar je ni sprejel, ko so mu jo ponujali v Varšavi, ker ni hotel poljski mladini predavati v ruskem jeziku. Šele h koncu življenja je Chmielowski postal profesor na Lvovski univerzi, kjer je mogel razviti v polnem obsegu svojo neumorno delavnost.

Fr. Št.

Prof. Hieronim R. Lopaciński, poljski etnograf in pisatelj, je naglo umrl 24. avgusta zvečer v Lublinu vsled nesrečnega padca iz kočije. Umrl se

TREBINJE V HERCEGOVINI.

kalne mladine; pri Orzeszkowi vobče ni našlo odmeva sodobno socialno vprašanje.

Odkritje spomenika Piotru Chmielowskemu.

Poljaki so pred kratkim slovesno odkrili spomenik P. Chmielowskemu v Lvovu na ličakovskem pokopališču. P. Chmielowski je bil profesor, učenjak, pisatelj znanstvenih del in časnikar. Njegova mladost spada v l. 1863. Dogodki tega leta so pretresli njegovo dušo, postali so tvorilna sila programa njegove delavnosti, programa, kateremu je ostal zvest do smrti. L. 1863. je Poljakom prineslo veliko dedščino, utrdilo je v poljskem narodu nezatrto misel o prihodnosti velike poljske domovine. S to mislijo navdahnjen je Chmielowski živel in delal in zató vrednost njegovih spisov ne tiči samo v njihovem znanstvenem in estetičnem pomenu, ampak v patri-

je porodil v vasi Ošno Gornie leta 1860. L. 1883. je postal profesor klasičnih jezikov na III varšavski gimnaziji, leto pozneje v Lublinu, kjer je služboval do svoje tragične smrti. Poleg profesorske službe je Lopaciński proučeval preteklost poljske domovine in v ti stroki je napisal veliko znanstvenih razprav, ki jih je priobčil v zbornikih „Prace filologiczne“, „Biblioteka warszawska“, „Ateneum“ in „Wiśła“. Razen tega je bil stalni sotrudnik „Wielkiej encyklopedyi powszechniejilustrowanej“, „Encyklopedyi Kościelnej“, „Słownika języka polskiego“ in mnogo drugih znanstvenih podjetij v zadnjih dvajsetih letih. Za ta dela ga je krakowska akademija imenovala svojim dopisnim članom. — K važnim ostankom poljskega jezika in slovstva spada takozvani „Mammotrectus“ iz leta 1471, in tega je Lopaciński dolgo let temeljito pro-